

Gennemgang af afsluttede udsendelsessager i 2011

Ombudsmandens endelige vurdering

Jeg har nu gennemgået sagen i lyset af de bemærkninger til den foreløbige redegørelse af 4. december 2012, som jeg har modtaget fra Rigspolitiet, Nationalt Udlængecenter (NUC), med brev af 6. februar 2013.

Det er min vurdering, at Rigspolitiet generelt i 2011 har gennemført udsendelserne med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse, jf. den samlede konklusion i min årsrapport af 11. december 2012 om tilsynet med tvangsmæssige udsendelser.

Efter min opfattelse viser en gennemgang af Rigspolitiets afsluttede udsendelsessager i perioden fra april 2011 til og med december 2011 samtidig, at dokumentationen i flere af sagerne ikke opfylder de anbefalinger, som findes i de internationale og nationale retningslinjer for tvangsmæssige udsendelser, og at politiet i flere henseender ikke har opfyldt den ulovbestemte retsgrund-sætning om notatpligt.

Jeg har i den forbindelse noteret mig, at Rigspolitiet, Nationalt Udlændinge-center, i sit brev af 6. februar 2013 anerkender vigtigheden af at notere og dokumentere oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der ikke allerede fremgår af sagens dokumenter, uanset på hvilken måde oplysningerne er tilgået sagen. Jeg har bemærket, at Rigspolitiet således er enig med mig i, at oplysninger, som må antages at være af en sådan karakter, at de bidrager til at supplere og belyse sagens faktuelle grundlag, skal noteres og dokumenteres. Desuden har jeg bemærket, at Rigspolitiet finder, at pligten hertil allerede fremgår af Rigspolitiets interne retningslinjer på området.

Jeg har desuden bemærket, at Rigspolitiet på baggrund af en løbende konstruktiv dialog med mine medarbejdere allerede i 2012 iværksatte forskellige initiativer med henblik på at forbedre dokumentationen af de foretagne sagsbehandlingskridt i udsendelsessagerne. Jeg har i den forbindelse bemærket, at Rigspolitiet på baggrund af min foreløbige redegørelse finder, at der er behov for yderligere at stramme op på dokumentationen af sagsbehandlingskridt på de områder, som jeg har omtalt. Rigspolitiet har derfor besluttet at iværksætte yderligere initiativer, herunder f.eks. indførelse af systematisk kva-

Dok.nr. 12/00588-44/KKH

10-04-2013

ENDELIG REDEGØRELSE

litetskontrol og -sikring af skriftligt materiale i udsendelsessagerne med henblik på bl.a. at sikre mere ensartede og dækkende beskrivelser af udsendesforløbene, samt øget fokus på dokumentation i uddannelsen af det politipersonale, som deltager i ledsagede udsendelser.

Det finder jeg tilfredsstillende.

Jeg tager således Rigspolitiets bemærkninger til min foreløbige redegørelse af 4. december 2012 vedrørende dokumentation i sagerne til efterretning. På denne baggrund foretager jeg mig ikke yderligere vedrørende dette forhold.

I min foreløbige redegørelse bad jeg også Rigspolitiet besvare nogle konkrete spørgsmål vedrørende magtanvendelse, familiens enhed og udsatte grupper.

I forhold til magtanvendelse har jeg noteret mig, at Rigspolitiet i sit svar af 6. februar 2013 anfører, at der med fordel kan føres statistik i forhold til magtanvendelse med henblik på at sikre et overblik over omfanget og karakteren af magtanvendelsen i forbindelse med ledsagede udsendelser. Desuden har jeg bemærket, at Rigspolitiet oplyser, at Rigspolitiet vil gå i gang med et forberedende arbejde i forhold til statistikførelsen, og at Rigspolitiet, når dette indledende arbejde er gennemført, fremadrettet vil iværksætte statistikførelse i forhold til magtanvendelse.

For så vidt angår familiens enhed har jeg noteret mig, at Rigspolitiet i sit svar oplyser, at der nu er tilføjet et nyt punkt om "tvangsmæssig udsendelse, som medfører opdeling af en familie" (punkt 2.7) i bilag 2 til Rigspolitichefens Kundgørelse A, V, nr. 1 "Politiets opgavevaretagelse på udlændinge- og grænsekontrolområdet". Jeg har taget indholdet af punkt 2.7 til efterretning. I den forbindelse har jeg bemærket, at det bl.a. fremgår, at en samlet udsendelse af en familie altid tilstræbes, og at en unkladelse heraf kun skal ske rent undtagelsesvist. Jeg har desuden bemærket, at det fremgår, at medlemmerne af en familie altid vil blive vejledt om den mulige konsekvens af manglende samlet tilstedeværelse i forbindelse med en planlagt udsendelse, samt at der altid vil blive taget hensyn til særlige undskyldende omstændigheder. Endelig har jeg noteret mig, at Rigspolitiet i sit svar oplyser, at politipersonale, som deltager i de ledsagede udsendelser, løbende vil få undervisning om familiens enhed.

Endelig har jeg i forhold til udsatte grupper noteret mig, at hensynene til udlændingen efter Rigspolitiets opfattelse i tilstrækkeligt omfang er tilgodeset i Rigspolitiets nuværende praksis, hvorefter det konkret vurderes i hver sag, om der er grundlag for at indhente (yderligere) lægelige vurderinger af, om udlændingen kan tåle/gennemføre en udsendelse i form af en flyrejse af en vis tidsmæssig udstrækning og eventuelt med et transitophold i en lufthavn. Jeg har i den forbindelse bemærket, at en systematisk indhentelse af "fit-to-

ENDELIG REDEGØRELSE

fly"-erklæringer ikke ifølge Rigspolitiet vil have en sådan merværdi, at det vil stå mål med de praktiske og økonomiske konsekvenser/udfordringer, som vil være forbundet hermed. Endelig har jeg bemærket, at Rigspolitiet i sit svar oplyser, at man også i Norge og Sverige indhenter "fit-to-fly"-erklæringer ud fra en konkret vurdering i hver enkelt sag.

Jeg finder de igangsatte og påtænkte initiativer vedrørende magtanvendelse og familiens enhed tilfredsstillende og har taget Rigspolitiets vurdering af spørgsmålet om "fit-to-fly"-erklæringer til efterretning.

På denne baggrund foretager jeg mig ikke yderligere vedrørende disse tre forhold.

Jørgen Steen Sørensen

Kopi til:

Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter
Justitsministeriet

ENDELIG REDEGØRELSE

Ombudsmandens foreløbige redegørelse og Rigspolitiets bemærkninger dertil

Den 4. december 2012 afgav jeg en foreløbig redegørelse i forbindelse med gennemgangen af afsluttede udsendelsessager i 2011. Jeg skrev følgende i den foreløbige redegørelse:

”Den 21. december 2011 og den 4. januar 2012 modtog ombudsmanden efter aftale med Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, politiets afsluttede udsendelsessager fra april 2011 til og med december 2011.

Tilsynets baggrund og grundlag

Formålet med ombudsmandens tilsyn er at påse, at politiets virksomhed i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser foretages med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.

Tilsynet foregår på grundlag af ombudsmandsloven. Ombudsmanden skal således bedømme, om politiet handler i strid med gældende ret og god forvaltningsskik, jf. ombudsmandslovens § 21. For så vidt ombudsmanden som et led i tilsynet gennemfører inspektioner efter § 18 i ombudsmandsloven, kan ombudsmanden endvidere bedømme forholdene ud fra almenmenneskelige og humanitære synspunkter.

Endelig vurderes udsendelserne også i forhold til de internationale og nationale retningslinjer, der findes på området.

Europarådets Ministerkomité udarbejdede således i 2005 en række anbefalinger i forhold til medlemslandenes brug af tvangsmæssige udsendelser, Twenty Guidelines on Forced Return (herefter Europarådets retningslinjer).

På nationalt plan har Rigspolitiet udarbejdet egne interne retningslinjer for forberedelse og gennemførelse af ledsagede udsendelser med fly (herefter politiets retningslinjer). Retningslinjerne har til formål at sikre, at de tvangsmæssige udsendelser sker med respekt for udlændingenes grundlæggende rettigheder, og at udsendelserne gennemføres sikkert og forsvarligt.

De modtagne sager

Ombudsmanden har modtaget 277 sager, hvoraf 235 sager vedrører påsete udsendelser, 41 sager vedrører ledsagede udsendelser, og 1 sag angår en person, som er skønnet udrejst. De modtagne sager omfatter bl.a. de afsluttede sager om de 4 påsete og 4 ledsagede udsendelser, som ombudsmanden i perioden april 2011 til og med december 2011 deltog i.

ENDELIG REDEGØRELSE

Jeg har valgt at udtage 22 sager om ledsagede udsendelser og 20 sager om påsele udsendelser. Alle sager om ledsagede udsendelser, hvoraf det fremgår, at der har været anvendt magt, er blevet udtaget, mens de øvrige sager er tilfældigt udvalgt.

Jeg har i min gennemgang valgt at fokusere på følgende forhold:

1. Magtanvendelse
2. Familiens enhed. Har gennemførelsen af de tvangsmæssige udsendelser medført adskillelse af familier, som myndighederne under sagen har behandlet som en samlet enhed?
3. Udsatte grupper. Har gennemførelsen af tvangsmæssige udsendelser angået personer omfattet af en sådan gruppe – dvs. personer, som i forskellige henseender har særlige behov?
4. Forudgående kontakt og information. Har politiet forud for gennemførelsen af den tvangsmæssige udsendelse haft kontakt med udlændingen?
5. Sikkerhedsvurderingen
6. Udsendelsesrapporten. Er udsendelsesrapporterne fyldestgørende i forhold til at dokumentere udsendelsesforløbet, herunder iagttagelsen af bl.a. politiets interne retningslinjer?

Ved min gennemgang af sagerne har jeg bl.a. undersøgt dokumentationen angående de nævnte forhold. Jeg har i den forbindelse inddraget den ulovbestemte almindelige retsgrundsætning om notatpligt, som bl.a. er beskrevet i Hans Gammeltoft-Hansen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 413 f, og i Offentlighedskommissionens betænkning nr. 1510/2010 s. 412 ff. Efter denne grundsætning skal forvaltningsmyndigheder gøre notat om alle væsentlige ekspeditioner i en sag, som ikke fremgår af brevvekslingen i sagen eller af sagens dokumenter i øvrigt.

Også de internationale og nationale retningslinjer om udsendelsessager indeholder anbefalinger mv. vedrørende dokumentation. Retningslinjerne kan siges at uddybe, hvilke oplysninger politiet ifølge retsgrundsætningen om notatpligt skal notere på sagerne.

Jeg har ved min gennemgang af sagerne bemærket, at dokumentationen i flere af de gennemgåede sager ikke synes at leve op til de anbefalinger, som findes i de internationale og nationale retningslinjer, og at politiet i flere henseender ikke synes at have opfyldt den ulovbestemte grundsætning om notatpligt. Jeg redegør nærmere herfor i de følgende afsnit.

ENDELIG REDEGØRELSE

1. Magtanvendelse

Dokumentation for magtanvendelse

I 7 af de 42 sager om udsendelse blev der anvendt magt. Magtanvendelserne er beskrevet i udsendelsesrapporterne.

I pkt. 12 i politiets retningslinjer hedder det bl.a.:

"Har der været anvendt magt under udsendelsen, skal rapporten indeholde en udførlig redegørelse herfor med angivelse af årsagen til magtanvendelsen, magtanvendelsens karakter og udstrækning. Har der været anvendt magt i flyet, skal det fremgå, at dette er sket med flykaptajnens accept/godkendelse. Har der været anvendt magt under et transitophold, skal det fremgå, at dette er sket med de lokale myndigheders accept/ godkendelse."

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 20 om monitoring and remedies hedder det bl.a.:

"The forced return operation should be fully documented, in particular with respect to any significant incidents that occur or any means of restraint used in the course of the operation. Special attention shall be given to the protection of medical data."

I 2 sager (sag 1 og sag 2) fremgår det ikke klart af rapporten, hvilken form for magtanvendelse der var tale om.

I sag 1 fremgår det således i forhold til magtanvendelsen alene, at:

"... hun gjorde udfald mod tilstedeværende politipersonale, hvorfor hun med den fornødne magt blev passiviseret. Herefter forsøgte hun at gøre skade på sig selv ved at bide sig selv. Efter kortvarig tumult lykkedes det at få udlændingen til at slappe af, hvorefter vi fik hende til at forstå, at hun skulle pakke sin og børnenes bagage."

I sag 2 er magtanvendelsen ikke udtrykkeligt nævnt, men den må på baggrund af oplysninger i udsendelsesrapporten antages at have fundet sted. I udsendelsesrapporten hedder det bl.a.:

"Mor og datter gjorde passiv modstand ved at simulere, at de besvime og nægtede at medvirke til at komme om bord på flyveren.

ENDELIG REDEGØRELSE

Det lykkedes dog at få placeret begge i de tildelte flysæder. Moderen var særdeles støjende og råbte og skreg og prøvede også at få datteren til at lave ballade.”

I 3 andre af de 7 sager mangler der i udsendelsesrapporterne efter min foreløbige opfattelse en præcis beskrivelse af den tidsmæssige udstrækning af den anvendte magt. I sag 3 er varigheden af brugen af en fastholdelse ikke beskrevet præcist, men blot som ”efter noget tid”. I sag 4 mangler der i udsendelsesrapporten en præcis angivelse af, hvornår udlændingen blev løsnet af bæltefikseringen, og dermed angivelse af varigheden af bæltefikseringen. I sag 5 indeholder udsendelsesrapporten ingen angivelser af, hvor længe udlændingen blev fastholdt og fikseret.

I sag 5 var en medarbejder fra ombudsmanden til stede under magtanvendelsen. I forhold til min medarbejders observationer indeholder udsendelsesrapporten ikke en tilstrækkelig udførlig beskrivelse af magtanvendelsen, herunder især hvilke forholdsregler ledsagerne tog for at forhindre, at udlændingen led unødigt overlast i forbindelse med magtanvendelsen. Rapporten indeholder således ikke oplysninger om, at udlændingen forsøgte at gøre skade på sig selv ved at slå sit baghoved ned i en betontrappe. Rapporten beskriver endvidere ikke, hvorledes ledsagerne forsøgte at forhindre, at de anvendte plasticstrips skar i udlændingens håndled, da han forsøgte at vride sig fri. Endelig indeholder rapporten ikke oplysninger om, at udlændingen under hele magtanvendelsen blev tilbudt vand.

I 5 af de 7 sager synes udsendelsesrapporterne således ikke at indeholde en tilstrækkelig redegørelse for den anvendte magt.

I de 20 sager om påsete udsendelser, som jeg har gennemgået, foreligger der ingen oplysninger om, at der blev anvendt magt.

Vurdering af magtanvendelserne

I 5 af de 7 sager, hvor der blev anvendt magt, synes der, som det fremgår ovenfor, ikke at være en fyldestgørende beskrivelse af magtanvendelserne. I 3 af disse sager (sag 3, 4 og 5) deltog en medarbejder fra ombudsmanden i udsendelserne, og medarbejderen observerede således magtanvendelserne. I disse 3 sager vurderede ombudsmanden, at politilovens bestemmelser om magtanvendelse blev overholdt. Magtanvendelserne var således nødvendige og forsvarlige, og de foregik så skånsomt som muligt. På baggrund af observationerne vurderede ombudsmanden, at magtanvendelserne desuden var foregået i overensstemmelse med pkt. 3 i politiets retningslinjer, idet de var håndteret på en sådan måde, at det gav anledning til mindst mulig opmærksomhed i forhold til omgivelserne.

ENDELIG REDEGØRELSE

I 2 af sagerne (sag 1 og 2) har jeg på baggrund af de foreliggende beskrivelser ikke grundlag for at vurdere magtanvendelserne.

I de 2 øvrige sager (sag 6 og 7) med magtanvendelse fremgår det efter min vurdering af beskrivelsen af magtanvendelserne, at politilovens bestemmelser om magtanvendelse var blevet efterlevet.

Min foreløbige konklusion

I forbindelse med min gennemgang af modtagne sager har jeg ikke fået oplysninger, der gør det påkrævet for mig at komme med bemærkninger til selve den anvendte magt.

På baggrund af det ovenfor anførte er det imidlertid min foreløbige opfattelse, at rapporternes beskrivelse af den anvendte magt ikke lever op til anbefalingerne i de nationale og internationale retningslinjer, og at den heller ikke opfylder den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt.

Jeg har forstået, at der hos Rigspolitiet ikke føres nogen central statistik over antallet af tvangsmæssige udsendelser, hvor der har været anvendt magt. På baggrund af anbefalingerne i de nationale og internationale retningslinjer samt med henblik på generelt at kunne dokumentere brugen af magtanvendelse i forbindelse med tvangsmæssige udsendelser beder jeg Rigspolitiet om at overveje, om der på baggrund af udsendelsesrapporterne bør udarbejdes statistik, der f.eks. viser, hvor ofte der anvendes magt i forbindelse med de tvangsmæssige udsendelser, i hvilke typer af udsendelsessager, hvilken type magt der anvendes, og hvor magtanvendelsen finder sted.

2. Familiens enhed

I forbindelse med deltagelsen i den ledsagede udsendelse af 19. september 2011 blev ombudsmanden bekendt med, at der i to tilfælde var sket en opdeling af familier i forbindelse med gennemførelse af tvangsmæssige udsendelser.

Fælles for sagerne var, at familierne ifølge myndighedernes afgørelser skulle være udrejst samlet tidligere i 2011, men at dette ikke var sket, fordi alle familiemedlemmer ikke havde været til stede ved politiets afhentning på udsendelsesdagen. Eftersom politiet ikke havde kunnet finde de forsvundne familiemedlemmer, havde politiet i begge tilfælde valgt at gennemføre de tvangsmæssige udsendelser af de tilstedeværende familiemedlemmer, og herved var familierne blevet opdelt.

ENDELIG REDEGØRELSE

Med henvisning til bl.a. Danmarks internationale forpligtelser efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's konvention om barnets rettigheder bad ombudsmanden (mit j.nr. 2011-4350-6919) den 28. oktober 2011 Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, om bl.a. at oplyse, hvorvidt Rigspolitiet generelt har taget stilling til, i hvilket omfang en tvangsmæssig udsendelse bør gennemføres i det tilfælde, hvor udsendelsen vil medføre en opsplitning af en familie, herunder adskillelse af børn fra en af deres forældre, f.eks. fordi det på afhentningstidspunktet ikke er muligt at finde alle familiemedlemmer. I den forbindelse bad ombudsmanden Rigspolitiet oplyse, hvilke generelle hensyn og vurderinger der ligger til grund for politiets stillingtagen til spørgsmålet.

Desuden bad ombudsmanden Rigspolitiet om at oplyse, om der findes interne retningslinjer for, hvordan ledsagere skal håndtere tilfælde, hvor en udsendelse kan medføre, at en familie bliver splittet op, og børn bliver adskilt fra en af deres forældre. Herunder om ledsagerne har mulighed for at standse udsendelsen med henvisning til, at en udsendelse vil medføre en opsplitning af en familie, og om ledsagerne har mulighed for at kontakte relevante myndigheder, f.eks. Justitsministeriet, og bede dem om at tage stilling til spørgsmål om humanitært ophold efter udlændingelovens § 9 b.

Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, svarede i brev af 2. januar 2012 bl.a., at der ikke findes udtrykkelige retningslinjer eller lignende, som konkret adresserer disse situationer, og at ledelsen hos Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter, på baggrund af korrespondancen med ombudsmanden ville foretage en nærmere generel drøftelse med henblik på at sikre, at der tages de fornødne hensyn i de konkrete sager.

Anmodning

Jeg skal i den forbindelse bede Rigspolitiet om at oplyse, hvorledes der er fulgt op på det nævnte spørgsmål.

3. Udsatte grupper

Personer, der har særlige behov, kan være særligt sårbare, såfremt der ikke tages de nødvendige hensyn.

Personer med særlige behov kan være børn, herunder f.eks. uledsagede børn, gravide kvinder, personer med funktionsnedsættelse og personer med dårligt helbred. F.eks. har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sagen Mubilanzila Mayeka og Kaniki Mitunga mod Belgien bl.a.

ENDELIG REDEGØRELSE

taget stilling til, om de belgiske myndigheder havde taget behørigt hensyn til et femårigt barns særlige behov i forbindelse med, at myndighederne havde besluttet at sende barnet til DR Congo uden ledsagelse. Domstolen fandt, at de belgiske myndigheder ikke ved den tvangsmæssige udsendelse havde taget behørigt hensyn til barnets særlige behov, og at Belgien i denne sammenhæng ikke havde overholdt artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMD 12/10/2006).

Det fremgår af pkt. 2.9 i politiets retningslinjer, at politiet i forbindelse med såvel planlægningen som forberedelsen af en tvangsmæssig udsendelse skal tage hensyn til udlændingens helbredsmæssige forhold. Helbredsmæssige forhold, der kan give anledning til tvivl om, hvorvidt udlændingen kan gennemføre udsendelsen, skal afklares, inden den tvangsmæssige udsendelse gennemføres.

Ifølge pkt. 9 i politiets retningslinjer skal ledsagerne desuden under hele udsendelsesforløbet være opmærksomme på den ledsagede udlændings helbredsmæssige tilstand. Endvidere fremgår det af afsnit 3.5. i Rigspolitiets rapport om status efter 2. halvår 2011 vedrørende arbejdet med udsendelse af afviste asylansøgere, at der efter praksis ikke bør foretages udsendelse af gravide kvinder de sidste 2 måneder forud for den fastsatte fødselstermin og de første 2 måneder efter fødslen.

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 16, hedder det:

"1. Persons shall not be removed as long as they are medically unfit to travel.

2. Member states are encouraged to perform a medical examination prior to removal on all returnees either where they have a known medical dis-position or where medical treatment is required, or where the use of restraint techniques is foreseen.

3. A medical examination should be offered to persons who have been subject of a removal operation which has been interrupted due to their resistance in cases where force had to be used by the escorts.

4. Host states are encouraged to have "fit-to-fly" declarations in cases of removal by air."

Af de gennemgåede sager er der 5 sager, som vedrører tvangsmæssig udsendelse af personer, der tilhører en af de udsatte grupper, og som dermed kunne have behov for, at politiet tog særlige hensyn til dem i forbindelse med udsendelserne.

ENDELIG REDEGØRELSE

I ingen af de 5 sager fremgår det dog, hvorledes der i henholdsvis planlægningen, forberedelsen og gennemførelsen af de tvangsmæssige udsendelser blev taget stilling til behovet for at tage særlige hensyn.

I sag 1 foretog politiet en tvangsmæssig ledsaget udsendelse af en kvinde med hendes 2 børn på henholdsvis 5 og 11 år. Ifølge sagens akter var kvinden psykisk syg. Det fremgår ikke af sagen, at politiet i forbindelse med den tvangsmæssige udsendelse havde taget hensyn til kvindens psykiske tilstand. Det fremgår heller ikke af sagen, at politiet havde gjort sig overvejelser om, hvordan det kunne sikres, at udsendelsen kunne ske så skånsomt som muligt for børnene.

I sag 5 foretog politiet en tvangsmæssig ledsaget udsendelse af en kvinde med hendes 3 børn på henholdsvis 12, 13 og 15 år. Det fremgår ikke af sagen, at politiet havde gjort sig overvejelser om, hvordan det kunne sikres, at udsendelsen kunne ske så skånsomt som muligt for børnene.

I sag 8 fremgår det af sagsakterne, at manden var skizofren, og at hans hustru led af epilepsi. Det fremgår imidlertid ikke af sagen, om politiet havde fået foretaget en lægefaglig vurdering af, om de to udlændinge var i stand til at foretage hjemrejsen sammen med deres 3 børn.

I sag 9 fremgår det af sagsakterne, at moderen havde oplyst, at hun var gravid i 4. måned og i øvrigt led af epilepsi. Det fremgår imidlertid ikke af sagen, om politiet havde fået foretaget en lægefaglig vurdering af, om udlændingen var i stand til at foretage hjemrejsen sammen med sit barn.

I sag 2 fremgår det af sagen, at en mor med et barn blev udsendt uden faderen, fordi han ikke var til stede på udsendelsestidspunktet, og at en 19-årig søster til det udsendte barn i forbindelse med udsendelsen dels blev lagt i håndjern på grund af voldsom adfærd, dels efterfølgende, fordi hun havde forsøgt at sluge en del piller af mærket Truxal, blev kørt på skadestuen til observation. Det fremgår videre af sagen, at udsendelsen af moderen og det mindreårige barn blev fortsat uden den voksne søster. Det fremgår imidlertid ikke af sagen, hvilke overvejelser politiet havde gjort sig i forbindelse med beslutningen om at fortsætte udsendelsen af moderen og det mindreårige barn.

Min foreløbige konklusion

På baggrund af min gennemgang af sagerne har jeg ikke grundlag for at antage, at der ikke i de konkrete sager faktisk blev taget hensyn til de berørte udsatte grupper.

Det er dog min foreløbige opfattelse, at der ikke i forhold til den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt har været en tilstrækkelig beskri-

ENDELIG REDEGØRELSE

velse i sagerne af, hvorledes Rigspolitiet i henholdsvis planlægningen, forberedelsen og gennemførelsen af de tvangsmæssige udsendelser har taget stilling til, om der skulle tages særlige hensyn til de udsatte grupper, der var berørt af udsendelserne.

Jeg har forstået, at der ikke rutinemæssigt foretages lægeundersøgelser af udlændinge, der tvangsmæssigt skal udsendes. Jeg har videre forstået, at politiet i hver sag ud fra et konkret skøn vurderer, om der er helbredsmæssige forhold, der skal afklares af lægefagligt personale. Dette kan f.eks. være tilfældet, såfremt der i en sag foreligger helbredsmæssige oplysninger, der kan give anledning til tvivl om, hvorvidt udlændingen er i stand til at udrejse.

Som det fremgår ovenfor af anbefaling 16 (4) i Europarådets retningslinjer, opfordres opholdslandene til at udstede "fit-to-fly"-erklæringer i forbindelse med de tvangsmæssige udsendelser, der foregår med fly.

Jeg skal i den forbindelse bede Rigspolitiet om at overveje, hvorvidt der i Danmark bør indhentes "fit-to-fly" erklæringer i forbindelse med de tvangsmæssige udsendelser, der foregår med fly.

4. Forudgående kontakt og information

For bl.a. at forebygge, at forløbet af tvangsmæssige udsendelser bliver nedværdigende for udlændingene, herunder for at begrænse anvendelsen af magt, findes der i de nationale og internationale retningslinjer anbefalinger om, at politiet forud for en udsendelse så vidt muligt skal have kontakt til udlændingen.

Pkt. 2.8. i politiets retningslinjer vedrører den udsendelsesansvarliges briefing af ledsagerne og udlændingen. I pkt. 2.8. hedder det bl.a.:

"Den udsendelsesansvarlige skal – om nødvendigt under anvendelse af tolk – sikre at udlændingen er orienteret om hele det forventede forløb af den planlagte ledsagede udsendelse, herunder særligt om rejserute m.v. såfremt dette kan ske uden risiko for udsendelsens gennemførelse. Hvis det skønnes nødvendigt, skal udlændingen tillige orienteres om, at udsendelsen kan gennemføres ved anvendelse af den nødvendige magt, hvis udlændingen ikke samarbejder."

I Europarådets retningslinjer, anbefaling 15, hedder det:

ENDELIG REDEGØRELSE

"1. In order to limit the use of force, host states should seek the cooperation of returnees at all stages of the removal process to comply with their obligations to leave the country.

2. In particular, where the returnee is detained pending his/her removal, he/she should as far as possible be given information in advance about the removal arrangements and the information given to the authorities of the state of return. He/she should be given an opportunity to prepare that return, in particular by making the necessary contacts both in the host state and in the state of return, and if necessary, to retrieve his/her personal belongings which will facilitate his/her return in dignity."

I anbefaling 18 i de samme retningslinjer hedder det bl.a.:

"3. Contact should be established between the members of the escort and the returnee before the removal."

Gennemgangen af de 42 sager viser, at der i flere sager ikke findes tilstrækkelig dokumentation for den forudgående kontakt mellem politiet og udlændingene.

Således fremgår det kun i 4 ud af de 42 gennemgåede sager (sag 10, 11, 12 og 13), at politiet forud for udsendelserne havde en kontakt til udlændingene, der levede op til anbefalingerne i retningslinjerne.

Desuden fremgår det af 1 sag (sag 5), at politiet besluttede, at udlændingen ikke på forhånd måtte vide noget om den planlagte udsendelse, idet den pågældende tidligere havde modarbejdet en udsendelse ved at forsvinde på afhentningsdagen.

Derimod mangler der i de øvrige 37 sager dokumentation for et eller flere af følgende forhold:

- opfordring til at udrejse frivilligt og vejledning om konsekvenserne af ikke at medvirke til udrejse
- orientering om udsendelsens konkrete forløb
- forudgående kontakt med de ledsagende betjente.

De 37 sager er sag 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 og 42.

I 4 af disse sager (sag 3, 4, 14 og 15) deltog en medarbejder fra ombudsmanden, og det skal i den forbindelse nævnes, at medarbejderen

ENDELIG REDEGØRELSE

under udsendelserne fik indtryk af, at udlændingene tidligere havde mødt flere af ledsagerne. I disse sager er der således tilsyneladende tale om, at der faktisk har været forudgående kontakt mellem en eller flere ledsagere og udlændingene, men at denne kontakt ikke er blevet noteret i sagerne.

Min foreløbige konklusion

På det foreliggende grundlag er det min foreløbige opfattelse, at der i flertallet af sagerne ikke har været en tilstrækkelig dokumentation af politiets kontakt med udlændingene forud for udsendelserne, og at politiet således ikke har opfyldt den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt.

5. Sikkerhedsvurdering

I forbindelse med tvangsmæssige udsendelser foretager politiet en sikkerhedsvurdering med henblik på at afgøre, om der skal ske ledsagelse af udlændingen, og om, hvor mange ledsagere der er nødvendige for at gennemføre udsendelsen sikkert og forsvarligt. Til brug for sikkerhedsvurderingen har politiet udarbejdet et skema med titlen "Sikkerhedsvurdering".

I pkt. 1.2. i politiets retningslinjer hedder det bl.a.:

"Vil en udlænding, som skal udrejse af Danmark, og hvor udsendelsen skal ske med fly, ikke udrejse frivilligt, træffer NUC på baggrund af en sikkerhedsvurdering bestemmelse om, hvorvidt udsendelsen skal ske under ledsagelse af politiet.

...

Sikkerhedsvurderingen, som tager udgangspunkt i en personlig samtale med udlændingen, omfatter en række punkter, som skal overvejes i forbindelse med en udsendelse. I sikkerhedsvurderingen indgår blandt andet oplysninger om udlændingens køn, alder og tidligere adfærd, f.eks. trusler, tidligere modværg ved transport/fremstilling i retten/udsendelse, flugtrisiko, oplysninger om udlændingens helbreds-mæssige forhold – såvel fysisk som psykisk – f.eks. selvmordstrusler, handicap mv. Det vurderes også, om der eventuelt er behov for assistance af læger og/eller sygeplejerske under udsendelsen.

...

ENDELIG REDEGØRELSE

Sikkerhedsvurderingen forelægges NUC-sagsbehandlerens egen sektionsledelse til afgørelse af, hvorvidt der skal ske ledsagelse af udlændingen, og hvor mange ledsagere, der er nødvendige.”

Europarådets retningslinjer indeholder ingen eksplicite anbefalinger om sikkerhedsvurdering. Dog står der i anbefaling 18 bl.a.:

”2. Escort staff should be carefully selected and receive adequate training, including in the proper use of restraint techniques. The escort should be given adequate information about the returnee to enable the removal to be conducted safely, and should be able to communicate with the returnee. Member states are encouraged to ensure that at least one escort should be of the same sex as that of the returnee.”

I 7 af de 42 sager foreligger der sikkerhedsvurderinger, som i forskellige henseender er uklare, og i 3 af disse er oplysningerne i skemaerne om sikkerhedsvurdering ikke identiske med de oplysninger, som findes i sagerne.

Således fremgår det i sag 14, at sikkerhedsvurderingens felt om ”Medicinordinerings/medtages medicin” er udfyldt med ”ukendt”.

I sag 5 er sikkerhedsvurderingernes felter om henholdsvis ”Helbred / psykisk tilstand / selvmordstruet / handicap”, ”Smittorisiko/bid/spyt mv.” og ”Medicinordinerings/medtages medicin” alene udfyldt med ”?”.

I sag 32 foreligger der en sikkerhedsvurdering, som er uklar, idet den i flere felter blot er udfyldt med ”-”.

I sag 36 mangler der udfyldelse af en række felter i sikkerhedsvurderingen, bl.a. felterne om helbred og trusler.

I sag 16 fremgår det af sikkerhedsvurderingen, at politiet inden udsendelsen indhentede en udtalelse fra en overlæge fra et hospital, som havde udtalt, at der ikke var helbredsmæssige problemer for udlændingen i at flyve. Denne oplysning fremgår kun af sikkerhedsvurderingen og fremgår ikke af de øvrige sagsakter.

I sag 22 fremgår det af sagen, at udlændingen havde oplyst, at han dagligt fik lægeordineret Ciprelax, og at han havde anmodet om at få udleveret lidt mere medicin i forbindelse med udsendelsen. I sagen er sikkerhedsvurderingens felt ”Medicinordinerings/medtages medicin” alene udfyldt med ”?”.

ENDELIG REDEGØRELSE

I sag 8 angives det ikke i helbredsfeltet i sikkerhedsvurderingen, at udlændingen var skizofren, selvom dette fremgår af sagen.

I 30 af de 42 sager foreligger der ikke sikkerhedsvurderinger (sag 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41 og 42).

Min foreløbige konklusion

Som nævnt anvender politiet sikkerhedsvurderingen til at afgøre, om der skal ske ledsagelse af udlændingen, og i givet fald hvor mange ledsagere der er nødvendige for at gennemføre udsendelsen sikkert og forsvarligt. Det forhold, at dokumentationen for sikkerhedsvurderingen enten ikke foreligger eller ikke indeholder klare oplysninger om f.eks. udlændingens helbreds-mæssige forhold, synes ikke at leve op til anbefalingerne i politiets egne retningslinjer, og det opfylder heller ikke den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt.

6. Udsendelsesrapporter

Udsendelsesrapporter bruges til at dokumentere forløbet af udsendelserne, herunder især væsentlige forhold under turen, såsom magtanvendelse. Dokumentationen er af væsentlig betydning i forhold til en efterfølgende vurdering af forløbet af de tvangsmæssige udsendelser.

Pkt. 12 i politiets retningslinjer vedrører udsendelsesrapporter. I pkt. 12 hedder det bl.a.:

"Det påhviler den udsendelsesansvarlige straks efter hjemkomsten fra udsendelsesrejsen at skrive en rapport om rejsens forløb bl.a. med en udførlig, objektiv beskrivelse af selve indrejseforløbet."

Europarådets retningslinjer indeholder ligeledes en anbefaling om, at tvangsmæssige udsendelser bør være fuldt ud dokumenteret, jf. anbefaling 20.

Som nævnt ovenfor i afsnittet om magtanvendelse indeholder begge sæt retningslinjer anbefalinger i forhold til dokumentationen i tilfælde af, at der har været anvendt magt.

I 12 ud af de 42 sager foreligger der udsendelsesrapporter, som i forskellige henseender giver anledning til bemærkninger.

ENDELIG REDEGØRELSE

I 5 af sagerne er der bemærkninger til beskrivelsen af den anvendte magt, jf. ovenfor under afsnittet om magt.

I 4 af sagerne er der ikke oplyst, om udsendelsesforløbet forløb uden problemer (sag 13, 31, 33 og 34).

I 1 sag (sag 29) fremgår det ikke af udsendelsesrapporten, hvor mange og hvilke betjente der deltog i den påseede udsendelse.

I 2 sager (sag 27 og 28) mangler der udsendelses-rapporter.

Min foreløbige konklusion

Som nævnt bruges udsendelsesrapporter til at dokumentere forløbet af udsendelserne, herunder især væsentlige forhold under turen. Det forhold, at udsendelsesrapporten enten ikke foreligger eller ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger om f.eks. udsendelsens forløb, synes ikke at leve op til anbefalingerne i politiets egne retningslinjer, og det opfylder dermed heller ikke den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt.

Jeg har desuden bemærket, at udsendelsesrapporterne i meget varierende grad beskriver forhold såsom udbetaling af rejsepenge, forplejning undervejs og udlændingenes fysiske og mentale tilstand under rejserne, og at rapporterne således fremstår som noget uensartede. Jeg skal i den forbindelse bede Rigspolitiet vurdere, om rapporterne i højere grad bør fremstå mere ensartede i deres beskrivelse af de nævnte forhold.

Min generelle foreløbige konklusion

På det foreliggende grundlag er det min foreløbige opfattelse, at der i flere af de gennemgåede sager ikke har været en tilstrækkelig dokumentation i forhold til flere af de valgte fokusområder, og at Rigspolitiet dermed i flere sager ikke har opfyldt den ulovbestemte retsgrundsætning om notatpligt samt de nationale og internationale retningslinjer. Jeg skal i den forbindelse bede Rigspolitiet om at overveje, om den generelle tilrettelæggelse af politiets arbejde med dokumentation i sager om tvangsmæssige udsendelse kan forbedres.

Endelig skal jeg også bede Rigspolitiet om at tage stilling til de forhold, som jeg har peget på under fokusområderne ovenfor.

Mine medarbejdere på området deltager gerne i et møde i anledning af gennemgangen af de afsluttede udsendelsessager.”

ENDELIG REDEGØRELSE

På baggrund af den foreløbige redegørelse skrev Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter (NUC), følgende til mig i et brev af 6. februar 2013:

”Rigspolitiet, Nationalt Udlændingecenter (NUC), har modtaget Folketingets Ombudsmands foreløbige redegørelse af 4. december 2012. Den foreløbige redegørelse vedrører ombudsmandens gennemgang af politiets afsluttede udsendelsessager i perioden fra april 2011 til og med december 2011.

Det fremgår af den foreløbige redegørelse, at Folketingets Ombudsmand i sin gennemgang har valgt at fokusere på forholdene: 1) magtanvendelse, 2) familiens enhed, 3) udsatte grupper, 4) forudgående kontakt og information, 5) sikkerhedsvurderingen og 6) udsendelsesrapporten.

Rigspolitiet har noteret sig, at den foreløbige redegørelse ikke peger på materielle fejl i forbindelse med Rigspolitiets udsendelsesarbejde. Folketingets Ombudsmand har således blandt andet anført, at der ved gennemgangen af de modtagne sager ikke er fremkommet oplysninger, der har gjort det påkrævet at fremkomme med bemærkninger til selve den anvendte magt, ligesom det er anført, at der ved gennemgangen af de modtagne sager heller ikke har været grundlag for at antage, at der ikke i de konkrete sager er blevet taget hensyn til de berørte udsatte grupper.

Folketingets Ombudsmand har imidlertid påpeget følgende forhold:

1. Dokumentation i sagerne

Sammenfattende fremgår det af redegørelsen, at det er Folketingets Ombudsmands foreløbige opfattelse – på baggrund af gennemgangen af sagerne – at dokumentationen for de ovennævnte seks forhold i flere sager ikke synes at leve op til de anbefalinger, som findes i de internationale (Europarådets retningslinjer ”Twenty Guidelines on Forced Return”) og nationale retningslinjer (Rigspolitiets interne retningslinjer for forberedelse og gennemførelse af ledsagede udsendelser med fly).

Herudover fremgår det sammenfattende, at det er Folketingets Ombudsmands foreløbige opfattelse, at politiet i flere henseender ikke synes at have opfyldt den ulovbestemte grundsætning om notatpligt.

Det fremgår således f.eks. af den foreløbige redegørelse, at det ved en gennemgang af sagerne for så vidt angår forholdet ”forudgående kontakt og information” ses, at der i flertallet af sagerne ikke har været tilstrækkelig dokumentation af politiets kontakt med udlændingen forud for udsendelsen, herunder orientering om udsendelsens konkrete forløb. tilsvaren-

ENDELIG REDEGØRELSE

de er gældende for så vidt angår forholdet "magtanvendelse", hvor der ved en gennemgang af sagerne i nogle af sagerne ses at mangle en beskrivelse af, hvilken form for magtanvendelse der var tale om, ligesom der mangler en beskrivelse af den tidsmæssige udstrækning af den anvendte magt.

For så vidt angår forholdet "sikkerhedsvurdering" ses det tilsvarende, at sikkerhedsvurderingen mangler i nogle af sagerne ligesom nogle af sikkerhedsvurderingerne er uklare, f.eks. svarer oplysningerne i nogle af sikkerhedsvurderingerne ikke til de oplysninger, som ellers findes i sagerne. Tilsvarende er gældende for forholdet "udsendelsesrapporter", hvor det ved en gennemgang af sagerne ses, at udsendelsesrapporterne enten ikke foreligger eller ikke indeholder tilstrækkelige oplysninger om f.eks. udsendelsens forløb.

Folketingets Ombudsmand har på denne baggrund bedt Rigspolitiet om at overveje, om den generelle tilrettelæggelse af politiets arbejde med dokumentation i sager om tvangsmæssig udsendelse kan forbedres.

Rigspolitiet skal hertil indledningsvis bemærke, at Rigspolitiet naturligvis er enig i vigtigheden af at notere/dokumentere oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der ikke allerede fremgår af sagens dokumenter, uanset på hvilken måde oplysningerne er tilgået sagen. Rigspolitiet er således enig i, at oplysninger, som må antages at være af en sådan karakter, at de bidrager til at supplere og belyse sagens faktuelle grundlag skal noteres/dokumenteres. Pligten hertil fremgår allerede af Rigspolitiets interne retningslinjer på området.

Rigspolitiet har som led i en konstruktiv dialog med Folketingets Ombudsmand løbende modtaget tilbagemeldinger vedrørende observationer i forbindelse med de konkrete udsendelser, som ombudsmanden deltog i i 2011, herunder blandt andet om Rigspolitiets utilstrækkelige dokumentation af sagsbehandlingsskridt.

Rigspolitiet har på denne baggrund allerede i 2012 taget forskellige initiativer med henblik på at forbedre dokumentationen af de foretagne sagsbehandlingsskridt i udsendelsessagerne.

Rigspolitiet har således i 2012 indført kvalitetskontrol/kvalitetssikring af udsendelsesrapporter vedrørende ledsagede udsendelser. Kvalitetskontrollen/kvalitetssikringen er foregået stikprøvevis og centralt i NUC (Opholdssektionen), og der er fulgt op på konstaterede mangler over for såvel den enkelte sagsbehandler som mere generelt i organisationen.

ENDELIG REDEGØRELSE

Herudover er der udarbejdet en ny paradigmerapport, som indeholder en konsekvensvejledning af udlændingene om udsendelsesmuligheder (påset eller ledsaget udsendelse). Paradigmerapporten skal benyttes i de tilfælde, hvor forudsætningerne for at gennemføre en udsendelse er tilvejebragt, og en udsendelse således er nært forestående. Paradigmerapporten skal sikre, at alle udlændinge får den samme relevante vejledning. Kopi af paradigmerapporten vedlægges til orientering.

Endvidere er der udarbejdet et nyt skema til sikkerhedsvurderingen med yderligere krav til de oplysninger, der skal noteres, såfremt der måtte være helbredsmæssige forhold i sagen, som skal tages i betragtning ved tilrettelæggelsen af udsendelsen. Den enkelte sagsbehandler skal således oplyse nærmere om medicinordning, herunder hvilken medicin, hvilken dosering, hvorvidt medicin medtages under udsendelsen, og hvem der skaffer medicinen. Herudover stilles der nu krav til oplysninger om gennemførelsen af udsendelsen, herunder oplysninger om hvorledes tilstedeværelsen skal sikres. Endelig stilles der krav om, at relevant rapportmateriale skal vedlægges, såfremt sagsbehandleren vurderer, at der skal ske en tvangsmæssig udsendelse. Kopi af skema til sikkerhedsvurdering vedlægges til orientering.

Endelig kan det oplyses, at uddannelsen af det politipersonale, som deltager i ledsagede udsendelser af udlændinge med fly, er blevet certificeret i 2012. Certificeringen af uddannelsen er foretaget af Politiskolen, som er Rigspolitiets centrale uddannelsesinstitution, og som forestår efter- og videreuddannelse af politipersonale. Uddannelsesplan og pensumplaner for den certificerede uddannelse vedlægges til orientering.

Rigspolitiet har således allerede iværksat en række initiativer med det formål at forbedre, herunder dokumentere, arbejdet med udsendelse af udlændinge.

Som anført ovenfor er Rigspolitiet enig i vigtigheden af at notere/dokumentere oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder. På baggrund af den foreløbige redegørelse fra Folketingets Ombudsmand er Rigspolitiet også enig i, at der på en række punkter kan være behov for yderligere at stramme op på dokumentationen af sagsbehandlingskridt på de områder, som ombudsmanden peger på.

Rigspolitiet har på denne baggrund besluttet at iværksætte følgende yderligere tiltag:

Den certificerede uddannelse for udsendelsesansvarlige vil fremover specifikt komme til at indeholde undervisning om punkterne 1) Udfærdigelse af en udsendelsesrapport, 2) Udfærdigelse af en risikovurdering, 3)

ENDELIG REDEGØRELSE

Magtanvendelse – og dokumentation heraf, 4) Forudgående kontakt – og dokumentation heraf, 5) Udsatte grupper, 6) Familiens enhed og 7) Udlændingenes helbredsmæssige forhold. Pensumplanen vil snarest blive justeret i overensstemmelse hermed.

Alt relevant skriftligt materiale i relation til udsendelsesarbejdet vil blive opdateret og samlet ét sted på politiets intranet, POLNET. Hermed sikres det, at den enkelte (ansvarlige) medarbejder til stadighed hurtigt har mulighed for at tilegne sig den nødvendige viden og har kendskab til, hvor relevant viden kan findes.

Endelig vil der i forhold til hver enkelt udsendelse blive indført systematisk kvalitetskontrol/kvalitetssikring af skriftligt materiale, herunder sikkerhedsvurderingen, den ovenfor nævnte paradigmerapport samt udsendelsesrapporten. Kvalitetskontrollen/kvalitetssikringen vil blive foretaget centralt i NUC (Opholdssektionen). Hermed sikres det, at f.eks. udsendelsesrapporterne fremover vil komme til at fremstå mere ensartede og dækkende i deres beskrivelse af udsendelsesforløbet. Opholdssektionen vil sørge for den nødvendige opfølgning i forhold til den enkelte medarbejder/organisation i tilfælde af konstaterede mangler, men også hvis der ved den konkrete udsendelse er indhøstet erfaringer, som kan nyttiggøres i udsendelsesarbejdet.

2. Konkrete overvejelser

Folketingets Ombudsmand har udover ovennævnte gennemgående punkt omkring dokumentationen i sagerne endvidere bedt Rigspolitiet om at overveje følgende:

2.1. Magtanvendelse

Folketingets Ombudsmand har bedt Rigspolitiet om at overveje, om der på baggrund af udsendelsesrapporterne bør udarbejdes en statistik, der f.eks. viser, hvor ofte der anvendes magt i forbindelse med de tvangsmæssige udsendelser, i hvilke typer af udsendelsessager dette sker, hvilken type magt der anvendes, og hvor magtanvendelsen finder sted.

Rigspolitiet er enig i, at der med fordel kan føres statistik på dette område med henblik på at sikre et overblik over omfanget og karakteren af magtanvendelsen i forbindelse med ledsagede udsendelser. Rigspolitiet vil indledningsvis fastlægge rammerne for en sådan statistik, herunder beskrive de enkelte elementer, som skal indgå i statistikken, og sikre entydig dokumentation heraf som grundlag for statistikken. Når dette indledende arbejde er gennemført, vil selve statistikførelsen blive iværksat fremadrettet.

ENDELIG REDEGØRELSE

2.2. Familiens enhed

Ved et brev af 2. januar 2012 besvarede Rigspolitiet en henvendelse af 28. oktober 2011 fra Folketingets Ombudsmand, hvori ombudsmanden stillede spørgsmål til tvangsmæssige udsendelser, som medfører, at en familie opdeles, fordi samtlige familiemedlemmer ikke er til stede på tidspunktet for en planlagt udsendelse.

Rigspolitiet oplyste i brevet af 2. januar 2012 blandt andet, at der ikke fandtes udtrykkelige retningslinjer eller lignende, som konkret adresserede sådanne situationer, og at ledelsen i Rigspolitiet ville foretage en nærmere generel drøftelse med henblik på at sikre, at der tages de fornødne hensyn i de konkrete sager.

Folketingets Ombudsmand har i sin foreløbige redegørelse af 4. december 2012 bedt Rigspolitiet om at oplyse, hvorledes der er fulgt op på spørgsmålet om familiens enhed/opdeling af familier.

Rigspolitiet kan i den forbindelse oplyse, at der nu er tilføjet et nyt punkt (punkt 2.7) i bilag 2 til Rigspolitichefens Kundgørelse A, V, nr. 1 "Politiets opgavevaretagelse på udlændinge- og grænsekontrolområdet".

Punkt 2.7 i bilag 2 indeholder således nu en beskrivelse af situationen, hvor en tvangsmæssig udsendelse kan medføre opdeling af en familie. Som det fremgår heraf, vil medlemmerne af familien altid blive vejledt om den mulige konsekvens af manglende samlet tilstedeværelse i forbindelse med en planlagt udsendelse, ligesom der altid vil blive taget hensyn til særlige undskyldende omstændigheder.

Kundgørelsen er tilgængelig på politiets intranet, POLNET.

Herudover vil det politipersonale, som deltager i de ledsagede udsendelser, løbende få undervisning i dette forhold, jf. ovenfor punkt 1.

En beslutning om at gennemføre en tvangsmæssig udsendelse, som indebærer opdeling af en familie, træffes på ledelsesniveau i NUC, og som hovedregel vil den øverste ledelse i NUC være inddraget i beslutningen.

Til orientering vedlægges en kopi af det nævnte bilag 2 til kundgørelsen, idet opmærksomheden henledes på punkt 2.7.

2.3. Udsatte grupper.

ENDELIG REDEGØRELSE

Det fremgår af den foreløbige redegørelse, at gennemgangen af sagerne har vist, at der ikke har været en tilstrækkelig beskrivelse i sagerne af, hvorledes Rigspolitiet i henholdsvis planlægningen, forberedelsen og gennemførelsen af de tvangsmæssige udsendelser har taget stilling til, om der skulle tages særlige hensyn til de udsatte grupper, der var berørt af udsendelserne.

Folketingets Ombudsmand har med henvisning til anbefaling 16, punkt 4, i Europarådets retningslinjer bedt Rigspolitiet om at overveje, hvorvidt der i Danmark bør indhentes "fit-to-fly"-erklæringer i forbindelse med de tvangsmæssige udsendelser, der foregår med fly.

Rigspolitiet vurderer allerede i dag på baggrund af de lægelige oplysninger, som fremgår af den enkelte sag, og de oplysninger om udlændingens helt aktuelle helbredsmæssige situation, som fremkommer bl.a. ved afhøringen af udlændingen umiddelbart op til den planlagte udsendelse, om der er grundlag for at indhente (yderligere) lægelige vurderinger af, om udlændingen kan tåle/gennemføre en udsendelse i form af en flyrejse af en vis tidsmæssig udstrækning og eventuelt med et transitophold i en lufthavn. Såfremt der vurderes at være et konkret behov herfor, indhentes en lægelig vurdering heraf og af et eventuelt behov for, at der deltager en læge eller andet sundhedsfagligt personale i udsendelsen. Efter Rigspolitiets opfattelse tilgodeser denne praksis i tilstrækkeligt omfang hensynene til udlændingen. Efter Rigspolitiets vurdering vil en systematisk indhentelse af "fit-to-fly"-erklæringer ikke have en sådan merværdi, at det vil stå mål med de praktiske og økonomiske konsekvenser/udfordringer, som vil være forbundet hermed.

Rigspolitiet har indhentet oplysninger fra Norge og Sverige samt FRONTEX om brugen af "fit-to-fly"-erklæringer.

Hverken i Norge eller i Sverige er der udarbejdet generelle retningslinjer eller anbefalinger, som regulerer en systematisk brug af "fit-to-fly"-erklæringer. I begge lande indhentes man "fit-to-fly"-erklæringer ud fra en konkret vurdering i hver enkelt sag.

FRONTEX har oplyst, at der for tiden arbejdes på et "Code of conduct", som blandt andet indeholder retningslinjer for udsendelse af udlændinge, hvor helbredsmæssige forhold skal tages i betragtning. Den endelige "Code of conduct" vil skulle opfyldes, når der sker udsendelse i FRONTEX-regi (joint return operations).

Rigspolitiet vil følge arbejdet i FRONTEX med udarbejdelsen af de nævnte retningslinjer."

ENDELIG REDEGØRELSE